

DAYAK

Sülemiş tepesinin üstündeydi güneş. Hemen tepenin eteğinden çağiltıyla akan Savrun çayının sesini dinliyordu Cingilli Hoca. Nereden gelip nereye gittiği ve kim olduğu bilinmiyordu. Tepenin alnının çatında bir kovuk, kovuğun önünde bir kaya vardı. İşte o kovuğa "Cingilli'nin mağarası" adını vermişti kasabalı. Asası, uzun boyundan topuklarına dek inen kaputu, potini yaz kış eksilmezdi varlığından. Çukurova, bereketiyle sardığı insanları garip marip anlamaz sarar, doyururdu. Topraklarının bereketi yeter de artardı herkese. Nice garipler gelmiş yerleşmişti kasabaya. Babaeskili Mehmet usta da bunlardan biriydi. Boz renkli kareli ceketinin cebinden eksik etmezdi gazetesini, kitabını. Küt bedeni, ablak suratı, fırçayı andıran bıyığı ve saçı, ellerindeki makine yağının gitmeyen siyahı ve kokusuyla evinden işine, işinden evine gider gelirdi. Konuşmayı sevmezdi. Yorgun geldiği evinde çocuklarının uyumasını bekler; iri yapısının aksine cılız karısına çilingir sofrasını hazırlattıktan sonra önce gazetesini köşe yazılarına dek okur, kitabını açar, kendi dünyasına dalıp giderdi.

Kasabalı olağan yaşamındaydı.

Yaz akşamlarının alışılmış serinliğindeydi, uzayan gölgesiyle Sülemiş tepesi. Savrun çayı çağıldıyordu. Bataklıktan kazanılan parktaki çiçekler kokuya durmuştu. Sinema çığırkanları bağıırıyordu;

"Gâvur filmlerinin en gâvuru burada!"

"Otuz iki kısmın tekmili birden!"

"Aşk, hicran, gözyaşı..."

Serinliğe akşam yemeğinin rehavetiyle eşlik ediyorlardı: Alışılmış kasaba hayatını yineliyorlardı.

Esnafı, çiftçisi, marabası akşam sefalarının diriliğine uyarcasına arınmış, diri ve yumuş bir ruh haliyle dolduruyordu caddeyi. Kol kolaydı karı ve kocalar. Arkalarından çocukları bayramlık giysilerine bürünmüşcesine temiz, duru, sabun kokuluydular. Kasaba olağan halindeydi. Uzun çarşının kepenkleri kapalı dükkanlarına inat; Abdürrezzak'ın kadayıf ve dondurma dükkanı açıktı. Serin yaz akşamında ellerinde dondurmaları olduğu halde koşar adım cıvıltı içindeydi çocuklar. Kısa, askılı pantolonlarına damlattıkları dondurma lekelerine anneleri kırsa da umurlarında değildi. Güle oynaya, tek ayaklarının üstünde sekerek koşuyorlardı.

İşte böyle bir haldeyken kasaba, yaza durmuşken mevsim, Toros karlarını taşıırken Savrun çayı, bağıırken sinema çığırkanları, damlatırken dondurmaları çocuklar üstlerine, kızarken anneleri, ellerine aldıkları ıslatılmış bez mendillerle silerken çocuklarının çepel dudaklarını ve pantolonlarını; kasabanın usuldan usula kaynayacağından habersizdiler. Çamlıkahve'nin masa ve sandalyelerinin değiştiğini, patiska örtülerin, varsıl evlerinden gelen sandalyelerin farkına kimse varmadı. Yaklaşan siyasi seçimin barış havasını bozacağını kimse aklına bile getirmede. Meraklı bir kalabalık toplanmıştı, bir sıralı masaların karşısında. Kerli ferli, diri ve kanlı, semirmiş politikacılar yanlarında toprak ağaları olduğu halde konuşuyordu. Kavruk suratlı, avurtları, gözbebekleri içeri kaçmış halde dinliyordu insanlar. Kasaba rahatsızlığa adım atıvermişti.

Babaeskili Mehmet usta makineden anlıyordu. Elleri makine yağlı, siyahtı. Toprağı makineyle işlerdi. Sirtını sıvazlardı ağalar. O olmasa traktör, biçerdöver işe yaramazdı. Bu da ürünün tarlada

kalması demekti. Ama, Babaeskili'nin de hakkını vermezdi ağalar. Muallim Bağ'ı yanındaki huğ evine yorgun argın geldiği her akşam homurdanırdı. Söylenmedik söz bırakmazdı ağalar için. Onların ak dediklerine kara deme alışkanlığı öyle bir sinmişti ki içine; makine yağı kokusu nasıl gitmiyorsa elinden, ağalarla inatlaşması da ayrı gazete, kitap okumasına neden olmuş; alışılmışın dışındaki aykırı bir partinin ilçe başkanlığını da gönüllü olarak üstlenmişti. Kodamanlar Çamlıkahve'de konuşma yaparken o ve partisi de başka yerde konuşma yapacaktı. Üç beş kişiyi geçmeyen taraftarıyla siyasi anlayışın alışılmadık aykırılıklarıyla çıkacaktı kasabalının karşısına.

Kasabada kimsenin ağzını bıçak açmıyordu.

"Gomonis!" diyordu ağalar, camii imamı, kodamanlar...

"Aramıza girmişler!"

"Urus bunlar!"

"Moskof"tan para geliyormuş!"

"Telsizleri varmış!"

"Casusluk yapıyorlarmış!"

Esnaf besmeleyle açtığı dükkanının kapısından girmeden komşusuna;

"Neciymiş bunların partisi?"

"Başkanı kim?"

"Binaları nerede?" diye soruyorlardı. Bükülen bir dudak, çekilen çiğniyle karşılık veriyorlardı birbirlerine. Kimse bir şey bilmiyordu. Babaeskili Mehmet ustanın ve birkaç arkadaşının dışında kimse bilmiyordu ama kuşkulandırmıyor da değillerdi, o bir avuç adamlardan. O kuşkulananlardan biri de Kunduracı Ali'ydi. Babaeskili'nin komşusu. Tilki burunlu, tespih sallayan bıçkını andırır halinden ötürü sevmezdi Babaeskili. O da Babaeskili'yi sevmezdi. Komşuluk hatırıyla da olsa tahammül gösteriyorlardı birbirlerine. Bazı konuşmalarda;

"Komşu olmayacaktı ki..." diyordu. Mehmet ustanın kulağına dek gelmişti bu tür konuşmaları;

"Benden duymuş olma ama..."

"Ayağını denk al Babaeskili!"

"Dikkat et!" benzeri uyarıları aldığı anda ürpermiyor değildi hani.

Ağır ağır çıkıyordu yokuşu. Beyninde, yapacağı konuşmanın toplumu etkileyici olması için dönen sözcükleri evirip çeviriyordu. Çıkıverdi Kunduracı Ali. Tespihini sallaya sallaya;

"Hay'rola komşu!" dedi.

"Nedir hay'rolan?"

"Düşünceli halin!"

"Ne varmış halimde?"

"Ne bileyim... Düşünceli olman hay'ra alamet değil de..."

Yanıtlamadı. Kalın, etli dudağını sarkıtmakla yetindi Babaeskili. Hızlı hızlı yürüyerek evine gitti. Karısı ve çocukları nihalenin başına bir sıralı çember olmuşlar, kaşık sallıyorlardı tarhana çorbasına. Hava sıcaktı.

"Kuzu dolması yesin ağalar beyler, çocuklar bu sıcakta tarhana çorbasına kaşık sallasınlar!..."

Karısı işkillenmişti. Kocasının sakin hali gitmişti birkaç gündür ama bugün ondan da beterdi. Yerinden kalktı ibriği, teşti ve sabunu alarak yaklaştı;

"Elini yüzünü yu hele." dedi;

"Kime kızdın da söyleniyorsun?"

Karısını da yanıtlamadı Babaeskili. El ve yüzünü kurulayıp çöktü nihalenin yanına.

"Hadi yatın bakalım!" dedi karısı. Merak sarmıştı. Çocukların duymasını istemiyordu, kötü giden ne ise kocasının anlatacaklarını. Parti başkanı olduğunu bilen ender kişilerden biriydi karısı. Kasabada herkes birbirine soruyordu kimin kurduğunu bu aykırı partiyi de; bilen biri ol verip de çıkmıyordu ortaya. Parti binası da yoktu, öteki partilerin binasına benzer. Bütün kasabalı;

"Ajanmış bunlar!"

"Tabii canım! Ajan olmasalar parti binası ve başkanını gizli tutarlar mı?" benzeri konuşuyorlardı.

Babaeskili ve karısı duyuyorlardı bu konuşmaları. Ağzıları kapalıydı. Ser verip sır vermiyorlardı. Hatta Asiye'nin;

"Elif abla!" diye ünlemesine dışarı çıkmış, fısıltıyla konuşan Asiye'yi can kulağıyla dinlemişti;

"Mehmet abinin bu partinin başkanı olmasından kuşkuluyor!" demesini.

"Kim?" diye sorduğunda;

"Kunduracı Ali!" yanıtını alınca yüreğinin gürpültüsünü duymuştu, göğüs kafesinin içinde. Yüzünün kırmızılaşıp heyecanlandığını gizleyememiş;

"Bir hal oldun abla!?" sözünü kekeleyerek yanıtlamıştı. Korktuğu başına mı gelecekti? Soru dolu gözlerle baktı kocasına.

"Herif!" dedi;

"Herif gel vaz geç bu sevdadan. Çoluk çocuğumuz var."

"Kıytırık adamlardan mı korkacağım?" dedi Babaeskili karısına;

"Kanun var, nizam var!"

"O kanun da, nizam da ağadan yana herif."

"Eski devirleri yaşatanları cesaretlendiremem. Bak, onlar et, süt, bal, yağ yerlerken benim çocuklarım bu sıcakta tarhana çorbasını zor buluyor. Tarlayı süren, eken, biçen benim. Eməğimin karşılığı verilmiyor. Bu düzen değişmeli."

"Sen mi değiştireceksin herif?" dediyse de olmadı. Dinlemedi Babaeskili. Sabaha sıkıntıyla uyanacak; o günün nasıl geçeceğini düşünüp duracaktı karısı.

Kasabalı toplanmıştı o gizemli parti ve başkanının konuşma yapacağı yerde. Önden girişi olan, üç tarafı duvarla çevrili alana kürsü konulmuştu. Bir sürahi, bir bardak, bir de cızırtılı ses aygıtı vardı kürsüde. Tepede sarı sıcak, üç beş kızgın delikanlı dönüp duruyordu.

Babaeskili konuşma yerine geldi, şöyle bir bakındı. İkcikliydi. Adımları ileri geri gidercesineydi.

Kızgın bakışlı delikanlılar ellerinde sopalarla duruyorlardı.

Kunduracı Ali, ağaların yanında tespihini sallayıp duruyordu. Hava sıcaktı. Sırılsıklam hissetti kendini. Kürsüye ne zaman çıktığını, sopaların ne zaman kaldırılıp sırtına ve başına indirildiğini göremedi.

Babaeskili'nin başından ince bir sıcak çizgi ablak suratından çenesine doğru iniyordu. Toz duman içindeydi.

"Ben demiştim!" dedi Kunduracı Ali.